



DEBUXANTES CONVIDADOS

1

EDUARDO RISSO



(Leones, Córdoba-Argentina, 1959)

Considerado por moitos un dos mellores debuxantes do mundo, **Eduardo Riso**, ganador de catro Premios Eisner, foi o elixido para resucitar a *Torpedo*. Comezou a debuxar as súas propias historias no reverso de talonarios de facturación do seu pai. Primeiros síntomas dunha pulsión creativa que durante a adolescencia o empurrou a intentar facer unha carreira profesional como debuxante de banda deseñada; así que, chegado o momento, deixou o traballo nun taller mecánico familiar para perseguir o seu soño.

De formación autodidacta, perfeccionou as súas nocións de anatomía estudando os libros de **Andrew Loomis**, e tomou a **José Muñoz**, **Alberto Breccia** ou **Moebius** como referentes artísticos. Mentres esperaba a ansiada oportunidade de traballar como debuxante de banda deseñada, asumiu encargos de ilustración para o diario La Nación e outras publicacións locais. En 1981, comezou a colaborar coa editorial Columba, primeiro como asistente de debuxantes e posteriormente adaptando ao cómic a película *Firefox* (Clint Eastwood, 1982). Tras *Taggart*, embarcouse xunto a **Ricardo Ferrari** en *Holocausto* (1984), debuxada durante un período formativo básico na súa evolución: por aquel entón, asistía a un curso impartido por **Alberto Breccia**, quen o animou a desenvolver un estilo propio que comezou a apreciarse en devandito proxecto. A *Julio César*, tamén escrita por **Ferrari**, seguiu *El Ángel* o seu último encargo para Columba que contou con guiños de **Robin Wood**.

A partir de 1987, creou xunto a **Ricardo Barreiro** “Parque Chas” -tarxeta de presentación na mítica revista Fierro- e “Caín”. Pero cando se trata de compañeiros recorrentes, merece unha mención especial **Carlos Trillo**, con quen traballou en obras como *Fulú*, *Simón*, *Video Noir*, *Boy Vampiro* (*Yo, Vampiro en España*), *Borderline*, *Horror revisitado*, *Chicanos* e *Los misterios de la luna roja*. Un prolífico período durante o que tivo unha significativa presenza nos mercados francés e italiano, e potenciou unha evolución estilística que lle permitiu alcanzar o “equilibrio nos brancos e negros, sen descoidar a composición e a narración”.

A mediados dos 90, tras asistir á San Diego Comic-Con logrou captar a atención dos editores americanos: en Dark Horse Comics asignáronlle *Alien: Resurrección* (1997), adaptación da película



homónima dirixida por **Jean-Pierre Jeunet**, e *Alien: Wraith* (1998). Impresionado polo seu nivel, o editor **Axel Alonso** requiriu os seus servizos para debuxar unha serie limitada titulada *Jonny Double*, escrita por un guionista natural de Cleveland con quen pronto estableceu unha extraordinaria química: **Brian Azzarello**. O entendemento foi tal que pronto acometeron un novo proxecto, hoxe convertido nun clásico do selo *Vértigo* e do xénero negro: “*100 Balas*”, co que **Risso** gañou ata catro Premios Eisner. Durante a súa estancia na colección, participou en cabeceiras como *Weird Western Tales*, *Heart Throbs* ou *Flinch*, debuxando historietas recompiladas no volume “*Grandes autores de Vértigo: Eduardo Risso*”. Polo que ao xénero super heroico se refire, son especialmente recordadas as súas visitas a Gotham City, agrupadas ao redor de “*Grandes autores de Batman: Brian Azzarello e Eduardo Risso - Ciudad rota y otras historias*”.

Tras “*Lobezno: Logan*” (2008), escrita por **Brian K. Vaughan**, volveu coincidir con **Azzarello** na miniserie de ciencia ficción *Spaceman* (2011), en *100 Balas: Hermano Lono* -spin-off da mítica serie- e en *Moonshine*, colección publicada por Image Comics. Tamén participou en proxectos do calado de *Antes de Watchmen* e *Caballero Oscuro III: La raza superior*; e debuxou a novela gráfica *Noche Oscura: Una historia verídica de Batman* (ECC), que relata un episodio autobiográfico do guionista **Paul Dini**.

Máis aló dos seus encargos para o mercado americano, este talentoso autor encontrou tempo na súa apertada axenda para toparse co asasino a soldo Luca Torelli. Así, xunto a **Enrique Sánchez Abulí**- creador do personaxe- asinou o álbum *Torpedo 1972: A propósito del Mar Muerto*, que nos retrotrae á convulsa Nova York dos anos 70 para devolvernos a todo un mito da novena arte.

ENRIQUE SÁNCHEZ ABULÍ



(Palau-del-Vidre, Francia, 1945)

Abulí mostrou desde pequeno unha especial destreza cos xogos de palabras e os retrúcanos, afección que xunto á influencia do seu pai **Enrique Sánchez Pascual** –grande autor de novela popular-, o acabaría conducindo cara á escritura, á que anos máis tarde se dedicaría plenamente, iniciando unha prolífica carreira na que a miúdo formaría equipo cun elenco formidable de colaboradores habituais.

Comeza nos anos sesenta, en *Hazañas Bélicas*, á que lle seguen varios traballos de axencia para S.I. (Selecciones Ilustradas), desempeñando labores tanto de guionista como de tradutor.



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

3

Sería na década dos oitenta cando **Abulí** se consagra definitivamente como autor grazas aos episodios de *Zodiaco*, facendo tándem artístico con **Esteban Maroto** para a revista 1984. É ese mesmo ano cando por fin coñecemos unha das creacións máis célebres e laureadas da súa carreira, *Torpedo 1936*, que ten como protagonista o icónico asasino a soldo Luca Torelli; en palabras do propio autor, “un tipo co que non iría de copas”, nado grazas aos lapis do veterano **Alex Toth**, quen moi pronto abandona o proxecto ao non compartir o escuro sentido do humor das súas historias. Sería **Jordi Bernet** quen recollería o testemuño ata o ano 2000, momento en que as súas historias chegarían a unha abrupta fin.

Da súa afiada pluma tamén saíría *Kafre*, outra das súas célebres series, creada xunto ao galego **DasPastoras** para a revista satírica *El Jueves*, e que máis tarde sería recompilada na colección *Pendones del humor*.

A chegada do ano 1992 propicia a publicación de dous álbums producidos pola Sociedad Estatal Quinto Centenario e Planeta DeAgostini: *Relatos del nuevo mundo*, con **Luis Bermejo** e **Alfonso Font**. Ese mesmo ano xorde tamén a serie *Historias negras (Makoki)* xunto a **Bernet**. Pero a colaboración entre ambos os autores non cesa e dela nacen obras como *La Naturaleza de la Bestia* (Glénat), reeditada en 2013 baixo o título *Ab Irato (EDT)*.

Durante case dez anos participa na edición española de Playboy coa colección *Maestros del erotismo*, xunto a **Martín Saurí** e **Félix Vega**. E antes de que remate a década, da súa mente xorden tamén as historias de *Snake: por un puñado de dólares* con **Bernet**, e *13 relatos negros* con **Oswal**.

A súa produción non decae no novo século e non tardan en chegar os álbums *Capitán Patapalo* (Norma Editorial), levados ao papel polo debuxante **Christian Rossi**; *Puntos cardinales* (Recerca Editorial) xunto a **Martín Saurí**; ou a recompilación *Los relatos de Torpedo* (Planeta DeAgostini). No teatro asina xunto a **Jesús Roche** *Asesinos anónimos*, que sería adaptada posteriormente ao cómic por **Félix Vega** (Planeta DeAgostini), con quen tamén faría *María Dolares* (Planeta DeAgostini).

No 2009, grazas a **Hernán Migoya**, publícase *Historias tremendas*, unha recompilación de relatos negros xa publicados con anterioridade, aos que se suman outros aínda inéditos, cun apartado gráfico a cargo de **Oswal** e **Darko**. Tamén con **Migoya** ao ano seguinte ve recompiladas as historietas de *Alex Magnum*.



Abulí é galardoado co Gran Premio na 33ª edición do Saló Internacional del Còmic de Barcelona no ano 2015. Entre os seus últimos traballos figuran *La nieve y el barro* (Panini Cómics) con debuxo de **Oswal**; *El albino*, con debuxo de **Marcelo Pérez**, publicado en España quince anos máis tarde que na súa edición orixinal francesa. Neste 2017 por fin se presenta un dos seus traballos máis esperados, co que recupera as aventuras e desventuras do asasino a soldo Luca Torelli, no álbum **Torpedo 1972: A propósito del Mar Muerto**, ambientado nesta ocasión na convulsa Nova York dos anos setenta, formando tándem artístico co arxentino **Eduardo Risso**, quen asume agora o reto de tomar as rendas do debuxo de tan emblemático personaxe.

JULIE ROCHELEAU



(Montreal, Canadá, 1982)

Julie Rocheleau cursou estudos artísticos na Cégep du Vieux en Montreal, iniciando moi cedo a súa carreira profesional no mundo da animación. Durante case unha década traballou para diversos estudos nos que se ocupaba da realización do deseño de personaxes e *story-boarding*.

Foi no ano 2010 cando publicou con Glénat Quebec a obra *“A fille invisible”*, baseada nun guión de **Emilie Villeneuve**. **Rocheleau** estreábase como debuxante de banda deseñada obtendo o premio Bédéis Causa do Festival de Quebec. Antes de acabar ese ano a ilustradora gañou tamén o premio Joe Schuster a mellor colorista sendo ademais nomeada na categoría de mellor debuxante.

“La cólera de Fantomas”, adaptando o guión de **Olivier Bocquet**, co que levaron ao papel unha libre interpretación do celeberrimo e infame vilán creado polos franceses **Souvestre e Allain**, foi a súa seguinte inmersión no mundo do cómic e resultou multipremiado. O icónico aínda que algo anticuado Fantomas foi un personaxe que ben podería considerarse como o predecesor dos súper viláns de cómic, cobrando vida en máis dunha trintena de novelas de misterio a comezos do pasado século. Agora, grazas ao lapis de **Julie Rocheleau**, chega ata unha nova xeración de lectores nunha serie de tres tomos de aventuras, onde o debuxo audaz e expresivo da canadense pon ao día a súa lenda.

O traballo máis recente desta debuxante, aínda pendente de publicación no noso país, é *“A petite patrie”*, obra baseada na afamada novela autobiográfica de **Claude Jasmin** e adaptada por



Grégoire Normand. A través das súas páxinas faise unha crónica da vida nun popular barrio de Quebec a principios dos anos 40, vista a través dos ollos dun neno de oito anos. O relato achéganos a unha historia con aires de nostalxia, na que conflúen os recordos da súa infancia: a guerra, a relixión, os días xogando nas rúas, o amor, a morte e a fin da inocencia. Na actualidade **Julie Rocheleau** traballa como debuxante de banda deseñada coa ilustración de libros infantís e a creación de carteis.

DAVE MCKEAN



(Berkshire, Inglaterra, 1963)

McKean é unha das voces creativas máis destacadas do Reino Unido. Debuxante, pintor, deseñador gráfico, fotógrafo, cineasta e músico, deixa sen dúbida unha pegada indeleble no mundo do cómic. A súa gran carta de presentación é *Casos violentos* (publicada orixinalmente en 1987), una novela gráfica galardoada co Premio Eagle e a primeira das súas múltiples colaboracións co guionista **Neil**

Gaiman. Esta parella creativa non tardou en desembarcar no selo Vértigo de DC Comics, da man da editora **Karen Berger**. E tras desenvolver a *miniserie Orquídea negra* e facer a serie *Señal y ruido* en 1989 na revista británica *The Face*, se embarcaron en *Sandman* (1989-1996), mítica colección para a que **McKean** exerceu como *portadista* regular, ademais de debuxar diferentes historias curtas ambientadas no devandito universo onírico.

O impacto do traballo de **McKean** foi espectacular: alzouse co World Fantasy Award de 1991 ao mellor artista, gañou o Premio Eisner 1993 ao mellor deseño de publicación e marcou tendencia no selo Vértigo. Pero o seu recoñecemento masivo non se limitou á colección que ten como protagonista a Morfeo: o mesmo ano en que emprendeu esa aventura publicouse a primeira edición *Batman: Asilo Arkham*, escrito por **Grant Morrison**, que acabou converténdose nunha das novelas gráficas con máis éxito da Historia.

Tamén asinou máis de vinte portadas de *Hellblazer* e debuxou dúas historias de John Constantine, recompiladas no tomo *Grandes autores de Vértigo: Dave McKean* xunto a outras pezas como *Un vaso de agua*, *Muerte habla sobre la vida*, *La última historia de Sandman* ou *Un pez fuera del agua*.

Entre 1990 e 1996. **McKean** decidiu centrar boa parte dos seus esforzos nunha ambiciosa obra de creación propia: *Cages*, novela gráfica merecedora dos premios Harvey, Ignatz, Eisner e Alph-Art.



Todo un punto de inflexión na súa carreira profesional, xa que a partir de entón as apañou para reservar tempo e espazo para desenvolver proxectos persoais cos que dar renda solta ás súas inquiredanzas: historias curtas recompiladas nos volumes *Pictures That Tick* (2000, 2014), o libro mudo de corte erótico *Celluloid* (2011) e diferentes *sketch-books* publicados a modo de cadernos de viaxe e coleccións de postais.

Ademais, desenvolveu xunto a **David Almond** *El salvaje* (2008), *Slog's Dad* (2010) e *Mouse Bird Snake Wolf* (2013); colaborou con **Richard Dawkins** no libro infantil de divulgación científica *The Magic of Reality* (2011); ilustrou obras de **Ray Bradbury** como *The Homecoming* (2006) e *Skeletons* (2008); e traballou á beira de **Heston Blumenthal** en *The Fat Duck Cookbook* (2008), mestura de libro de receitas, autobiografía e explicación do método de traballo do popular cociñeiro británico.

Na súa bibliografía segue ocupando un lugar moi especial cada reencontro creativo con **Neil Gaiman**. Alén da distante *La trágica comedia o cómica tragedia de Mr. Punch* (publicada orixinalmente en 1994), durante os últimos anos saíron do prelo no noso mercado os libros infantís *El día que cambié a mi padre por dos peces de colores* (2002), *Los lobos de la pared* (2004) e *Cabello loco* (2010), así como portadas e ilustracións das novelas *Coraline* (2003), *El libro del cementerio* (2009) e *Sandman: Obertura, precuela* do mítico cómic na que comparte tarefas de portadista co debuxante **J.H. Williams III**.

McKean continúa explorando os límites da novena arte a través de obras como a novela gráfica *Black Dog: The Dreams of Paul Nash*, un dos seus proxectos máis recentes baseado na vida do pintor surrealista británico.

RALPH MEYER



(París, Francia, 1971)

Meyer, co tamén francés **Xavier Dorison**, son os pais de *El enterrador* (*Undertaker*), unha das obras de máis sona do cómic europeo dos últimos anos. Apaixonado polo debuxo e o cómic desde moi pequeno, aos vinte anos abandona o seu París natal e pon rumbo a Bélxica, onde estuda Ilustración e historieta no Instituto St. Luc de Lieja. Tras chamar a algunhas portas e sufrir máis dun rexeitamento, en 1996 presentaríalle o seu traballo ao guionista **Philippe Tome**, quen lle propón á súa vez traballar nunha



escura historia que tan só un ano máis tarde se acabaría convertendo no primeiro volume da triloxía *Nana Asesina*.

Sería daquela cando xunto a outros autores decide fundar o taller Parfois j'ai dur, onde se fragua a obra "*Un futuro sin nubes*", con guiión de **Fabien Vehlmann** e na que comparte os labores de debuxante co seu amigo **Bruno Gazzotti**. Xunto a eles seguiría producindo tamén durante algún tempo numerosas historias para *Spirou*.

Con posterioridade repetiría tándem artístico con **Vehlmann**, na celebrada obra de ciencia ficción *IAN*, na que se narran as aventuras dunha intelixencia artificial que habita baixo unha pel de humano.

Desde aí a súa carreira despega de forma meteórica e en 2008 firma xunto a **Xavier Dorison** o primeiro volume da serie *bestseller XIII Mystery*, que lle valería o honor de alzarse co premio St. Michel ao mellor debuxante. No 2010 enfróntase a un dos maiores retos artísticos da súa carreira coa obra *Página negra*, de **Frank Giroud e Denis Lapière**, onde o seu debuxo partillado en dúas metades supoñería un radical xiro no seu estilo gráfico.

Xunto ao francés **Dorison** volve traballar no díptico *Asgard*, un trepidante relato que nos mergulla nas paisaxes e mitoloxía nórdicos, publicado no 2012 por Editions Dargaud. Pero a súa satisfactoria unión artística non se dissolve aínda e pouco tempo máis tarde lánzanse coa encomiada obra *Undertaker*, unha lúgubre e trepidante balada coa que o dúo francés devólvenos á senda do máis xenuíno *western*.

Na actualidade **Raph Meyer** vive en Barcelona e segue traballando no terceiro tomo da serie *Undertaker*.

CAMERON STEWART



(Toronto, Canadá)

Cameron Stewart representa na vixésima edición de Viñetas desde o Atlántico aos debuxantes de súper heroes coñecidos en todo o planeta. "Debuxar é o único que me interesou de verdade, desde que era un neno", afirma. Un interese alimentado polo feito de que o seu avó foi debuxante de banda deseñada durante a II Guerra Mundial e pola continua exposición aos cómics americanos e británicos; estes últimos, durante o período da súa infancia en que viviu xunto á súa familia no Reino Unido.



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

8

De formación autodidacta e influencias moi variadas, durante un tempo compartiu estudo co seu compatriota **Darwyn Cooke**, realizando *story-boards* para a serie de animación *Men in black*. Pero a seu irrupción na industria do cómic americano forxouse durante a asistencia á San Diego Comic Con, onde puido mostrar o seu portafolios á editora do selo Vértigo, **Shelly Bond** e ao guionista **Grant Morrison**. Durante esta fase inicial da súa carreira, **Stewart** recibiu diferentes encargos como *entintador* e asignacións como debuxante de páxinas interiores para coleccións como *Scooby-Doo*, *Superman Adventures* e *Os Invisibles* (ECC). Ao cabo, o seu paso pola serie regular *Catwoman* resultou especialmente relevante, por conferirlle unha maior visibilidade primeiro como *entintador*, e posteriormente como *portadista* e debuxante.

Despois de ter participado en cabeceiras de Dark Horse Comics como *Tales of the vampires* ou *A.I.D.P.* (Norma Editorial), a partir de 2003 intensificou a súa colaboración con **Grant Morrison**, debuxando proxectos como *Seaguy* ou *7 Soldados de la Vitoria* (ECC). Tamén traballou con **Ray Fawkes** en *Apocaliptix*, e xunto a **Jason Aaron** en *El otro bando*, nomeada aos Premios Eisner 2007 na categoría de mellor miniserie.

Prolífico e inquedo, reservou tempo para proxectos persoais como *Sin Título* (Astiberri), ganador do Premio Shuster 2009 ao mellor creador de web-cómics e do Premio Eisner 2010 ao mellor cómic dixital; un *thriller* que combina xénero negro e misterio que finalmente foi publicado en versión impresa. **Stewart** referendou a súa condición de colaborador recorrente de **Grant Morrison** en *Seaguy: The Slaves of Mickey Eye*, *Batman e Robin* e *El Multiverso* (ECC).

Entre 2011 e 2013 formou equipo creativo con **Karl Kerschl** en diferentes novelas gráficas baseadas na franquicia de videoxogos *Assassin's Creed: The Fall*, *The Chain* e *Brahman* (Panini Cómic). E xa en 2014, afrontou o relanzamento de *Batgirl* (ECC) xunto a **Brenden Fletcher** e **Babs Tarr**, dando forma a un novo deseño e a un cambio de enfoque que converteron a serie nunha das grandes revelacións de DC Comics. Tal foi o entendemento do equipo creativo que decidiron repetir colaboración nun proxecto persoal de ciencia ficción publicado por Image Comics: *Motor Crush*.

Entre os proxectos recentes de **Stewart** tamén ocupa un lugar moi destacado *El club de la lucha* (Reservoir Books), secuela en forma de cómic da novela de culto tamén escrita por **Chuck Palahniuk**.



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

9

KIKO DA SILVA



(Vigo, 1979)

Licenciado en Belas Artes pola Universidade de Vigo, publicou o seu primeiro libro ilustrado con só dezaseis anos comezando a traballar como humorista gráfico na Voz de Galicia. Tan só un ano despois obtería o Premio Ourense de Banda Deseñada ao mellor autor afeccionado.

Este debuxante de banda deseñada, ilustrador e director editorial galego mantivo a súa produción ligada á ilustración infantil durante os seguintes anos. Desá época son títulos como *“Cando a Matías entráronlle ganas de facer pis na noite de Reyes”*, *“A memoria das árbores”*, *“Moncho e a mancha”*, *“Rato de campo e rato de cidade”* ou *“Que contan as ovellas para durmir”*.

Xunto ao libreiro pontevedrés **Cano Paz** fundou en 2002 a revista *“BD Banda”*, publicación que necesitou só tres anos para converterse na primeira revista en lingua galega que recibiu o Premio do Xurado do Salón Internacional de Cómic de Barcelona.

Sen ningunha dúbida unha das súas criaturas máis queridas é o pequeno *Fiz*, cuxas falcatruadas verían a luz por primeira vez en 2002 entre as páxinas de *Golfiño*, o suplemento infantil da Voz de Galicia. O seu exército de seguidores fixo posible que fosen recompiladas no tomo *“Fiz nos biosbardos”*, publicado por BD Banda. Tras o peche desta mítica cabeceira galega de cómic no 2004, **Da Silva** empezou a colaborar en *El Jueves*, primeiro na revista infantil *“Míster K”* e logo como colaborador habitual da cabeceira principal.

En 2007 lanza a revista satírica *“Retranca”*, unha das publicacións humorísticas máis lonxevas, polémicas e vendidas de Galicia. Con esa cabeceira chega a facerse co Premio do público do Salón Internacional de Cómic de Barcelona á mellor revista e o Premio Ourense de Banda Deseñada á mellor iniciativa de Galicia 2010. Un ano máxico, o 2010, no que tamén recibe o Premio Xoán Manuel Pintos pola promoción da lingua galega.

Da Silva obtivo en 2013 unha bolsa da Fundación Arte e Dereito que lle permite afrontar a realización da súa primeira novela gráfica *“Baixo a sombra das pedras flotantes”* editada por Norma Editorial en castelán e por Xerais en galego.

O autor fai a un tempo o seu traballo como artista co de editor e crea a revista de corte infantil *“Fiz”*, á que lle segue o álbum *“Fiz, o neno máis porco do mundo”*, que alcanza xa as catro edicións



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

10

vendidas en galego e dous en castelán. Actualmente, o personaxe conta con suplemento propio dominical no Diario de Pontevedra, onde seguen crescendo as escatolóxicas e hilarantes aventuras dese traste.

Entre os seus proxectos máis ambiciosos figura a creación no 2012 da primeira escola profesional de cómic e ilustración de Galicia, O Garaxe Hermético (Premio Ourense de Banda Deseñada á mellor iniciativa), con mestres profesionais galegos da talla de **Fernando Iglesias, Fernando Llorente, Fran Bueno, Miguel Porto, Rodrigo Cota** ou **Miguelanxo Prado**. Nos cinco anos que transcorreron desde entón, a escola converteuse nun dos referentes formativos do cómic en España.

Desde o 2013 encárgase ademais da sección de cómic de “*Oink!*”, a revista do Xabarán Club (Premio Ourense de Banda Deseñada á mellor iniciativa 2013).

No 2014 álzase co Premio de Banda Deseñada Castelao pola diferente “*O inferno do debuxante*”, editada en galego pola Deputación da Coruña e en castelán pola editorial Dibbuxs.

Actualmente segue exercendo como director e profesor d’O Garaxe Hermético, ademais de encabezar o proxecto “*Castelao, alma galega*” en colaboración cun equipo formado por cinco dos seus alumnos máis avantaxados, no que se adaptan ao cómic sete relatos da obra literaria do ilustre Castelao.

NATACHA BUSTOS



(Ibiza, 1981)

Natacha Bustos, titulada en Belas Artes, dedicouse ao deseño gráfico e á animación antes de debutar como debuxante de banda deseñada. Iso ocorreu en 2011, ano no que o seu talento e o seu debuxo puxéronse ao servizo dun guión asinado por **Francisco Sánchez**. O resultado desta colaboración sería “*Chernóbil: la zona*”, unha novela gráfica que rendía homenaxe ás vítimas da catástrofe nuclear de Ucraína e que chegaría a ser publicada en países como Corea, Xapón e Francia, ademais de España. Esa novela supúxolle o premio Tournessol do Festival de Angoulême 2012, e abriulle as portas a un novo mundo profesional.

Tras ese éxito chegaron “*El diablo aburrido*” xunto a **Manuel Mota**, a súa participación na serie azul de “*Nuevas hazañas bélicas*” con guión de **Hernán Migoya**, a súa historia breve na antoloxía



de terror “*Tales of the end of the world*”, ou a súa achega a “*Todas Putas*”, un proxecto colectivo coordinado por **Carla Berrocal** no que unha excelsa selección de autoras nacionais e internacionais adaptou unha serie de relatos escritos por **Migoya**.

Desde entón a artista estivo involucrada co colectivo Caniculadas, do que resultaría unha frutífera e delirante colaboración no web-cómic homónimo, ou a publicación de títulos como “*Institutos*”.

Foi en 2015 cando **Natacha Bustos** arriba ao sempre esixente mercado francés, coincidindo coa publicación da cuarta entrega da serie futurista “*Lolita HR*”, un proxecto ao que chegou da man de **Javier Rodríguez**, debuxante dos volumes previos.

A súa primeira incursión americana chegaría co número 3 de “*Strange Sports Stories*”, con guión de **Brandon Montclare**, e posteriormente traballaría no número 10 da serie regular de “*Spider Woman*”.

Grazas á visibilidade que estes traballos lle achegaron no mercado americano, foi escollida para tomar as rendas de “*Moon Girl y Dinosaurio Diabólico*”, formando equipo creativo xunto á colorista **Tamra Bonvillain** e os guionistas **Brandon Montclare** e **Amy Reeder**; nunha atrevida aposta da editorial Marvel por volver a inventar dous dos personaxes máis estraños creados polo mestre **Jack Kirby**, que nesta ocasión se vestían baixo a pel dunha moza superdotada que quere cambiar o mundo e dun *tiranosauro* vermello. As aventuras de esta singular parella están a causar verdadeiro furor e ampliando as filas de lectores de cómic sen restricións de idade ou xénero.

NOB (BRUNO CHEVIER)



(Tours, Francia 1973)

Os seus primeiros pasos como debuxante teñen lugar precozmente, nos primeiros anos de instituto, coa creación dun *fanzine*. Tras obter o primeiro premio nun concurso para autores novos que organiza a editorial Glénat, **Nob (Bruno Chevier)** se converte nunha firma habitual da cabeceira francesa *Tchô!*, dirixida a nenos. Alí é onde crea as aventuras de *Bogzzz*, e se acaba convertendo no seu redactor xefe, no ano 2003.

Ao pouco, se embarca na aventura de *Mon ami Grompf: o yeti mascota*; primeiro publicado por entregas, editándose posteriormente como colección infantil de Glénat, e mesmo chegando a converterse en serie de debuxos animados.



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

12

Coa súa creación *Mamette* (*Naneta*, en España) a avoa que se comporta como unha nena, chégalle a **Nob** consagración como autor, publicándose cinco tomos da serie principal. Con ese título obtén o premio Millepage. Tras desa obra seguen tres tomos dos *recordos de Naneta*, nos que o seu creador transita polas vivencias da protagonista cando era cativa. No 2013 lévanos ata a cociña, publicando o correspondente tomo de *receitas de Naneta*. Actualmente traballa nunha serie de animación para a televisión.

Durante este tempo, Nob realizou labores como colorista para o primeiro volume integral da famosa serie *Titeuf: Dieu, le sexe et les bretelles*, obra do seu compañeiro **Zep**; ou para *Alice au pays des singes*, de **Keramidas** e **Tebo**.

O seu máis recente creación é a hilarante serie *Dad*, na que se atreve a retratar con moita ironía e desenfado a vida dunha familia pouco convencional, encabezada por un desbordado pai que debe coidar e redescubrir as súas tres fillas novas.

PABLO AULADELL



(Alacante, 1972)

Auladell cursou a licenciatura de Filoloxía Inglesa na Universidade de Alacante, pero pronto orientou os seus esforzos cara aos mundos da ilustración e a historieta. En 1996 entrou en contacto co colectivo alacantino A Taberna del Ñú

Azul, fogueándose a través de diferentes historias curtas publicadas en *fanzines*. Catro anos máis tarde, **Auladell** iniciou a súa carreira profesional aproveitando o impulso do Premio de Cómic Injuve 2000, tras o que presentou a Edicions De Ponent o seu primeiro traballo extenso: *“El camino del titiritero”* (2001). Por ese título recibiu xa un nomeamento ao Premio do Salò Internacional del Cómic de Barcelona de 2002 ao Autor Revelación; categoría que finalmente acadou en 2006 co seu seguinte traballo, *“La Torre Blanca”*, tamén nomeada ao mellor debuxo e á mellor obra española. Este cómic amosaba a crecente madurez do autor, para quen **Ricard Castells**, **Federico do Barrio** ou **Jean Giraud** son os seus referentes.

En 2008 traballa en *“Soy mi sueño”*, primeiro proxecto de cómic no que debuxou un guión alleo, asinado por todo un referente como o é **Felipe Hernández Cava**. Dous anos máis tarde, a editorial Huacanamo propúxolle adaptar ao cómic *“El Paraíso perdido”*, obra cume das letras inglesas escrita por **John Milton** en 1667. Tras publicarse o primeiro capítulo, o proxecto parouse ata que a



editorial dixital Minos propuxo a **Auladell** que lle dese continuidade. Así o fixo, sumándolle tres capítulos. En 2015 a editorial Sexto Piso publicou unha edición integral da obra, que en outubro de 2016 obtivo o Premio Nacional do Cómic polo “gran valor artístico e a forza visual inspirada pola intemporal visión de Milton, o seu tratamento da cor, o uso orixinal da iconografía e a narrativa que consegue ao mesmo tempo ser arquetípica e plenamente actual”.

Ao longo destes anos, **Auladell** participou en diferentes álbums colectivos, “*Plagio de encantos*” (2001), “*El corazón de las tinieblas*” (2002), “*Tapa roja*” (2004), “*Lanza en astillero*” (2005) e en revistas como “*Tos*”, “*El Manglar*” ou “*La Resistencia*”.

Máis aló da historieta, **Pablo Auladell** desenvolveu unha carreira paralela no campo da ilustración, sendo recoñecido co Premio do Ministerio de Cultura a las Mejores Ilustraciones de Libros Infantiles y Juveniles en 2005 por “*Peiter, Peter y Peer y otros cuentos de Andersen*”. Na súa bibliografía como ilustrador tamén destacan “*La feria abandonada*” (**Barbara Fiore**, 2013), “*La leyenda del Santo Bebedor*” (Libros del Zorro Rojo, 2014), “*Las aventuras de Tom Sawyer*” (Sexto Piso, 2015) ou “*Las aventuras de Huckleberry Finn*” (Sexto Piso, 2016); títulos aos que habería que sumar máis de trinta álbums, novelas e cómics cuxos orixinais foron expostos en galerías e feiras de Madrid, Barcelona, Roma, Bolonia, Xenebra e París. Esa bagaxe levoulle a impartir charlas e obradoiros en España e Italia, e a exercer como docente do Master Ars in Fabula e da AIF Summer School de Macerata (Italia).

RAYCO PULIDO



(Telde, Gran Canaria, 1978)

Licenciado en Belas Artes pola Universidade de Barcelona, o artista canario, natural de Telde, é irmán do tamén autor de banda deseñada Javier Pulido. Iniciou a súa carreira alternando a súa presenza en exposicións colectivas de debuxo e gravado con concursos de cómic, tanto a nivel autonómico como nacional. Tras varios catálogos, premios e mencións, aparca a historieta curta para empezar a traballar en formato longo.

A súa primeira novela gráfica foi “*Final Feliz*” con guión de **Hernán Migoya**, á que lle seguiría “*Sordo*” sobre un guión de **David Muñoz**, ambas as dúas publicadas por Edicións De Ponent. É en 2011 cando **Rayco Pulido** dá o salto como autor completo coa súa obra “*Sin título: 2008-2011*”;



VIÑETAS
desde o
ATLÁNTICO

www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
PRÓXIMA

14

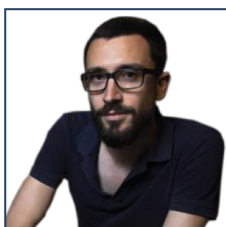
trátase dunha meta-ficción na que combina foto-realidade co seu persoal estilo gráfico para crear un relato no que explora os seus medos e inquietudes narrativas como autor novel.

O seu seguinte traballo chega de mans de Astiberri, onde afronta a adaptación á linguaxe da historieta de “*Marianela*”, a novela breve do seu paisano **Benito Pérez Galdós**. “*Nela*”, que así se titula, é un traballo co que unha vez máis **Pulido** renova o seu grafismo e a súa narrativa. Tras “*Nela*”, o autor recupera a súa faceta como autor de banda deseñada en formato curto e participa en dúas antoloxías colectivas. A primeira, “*Panorama: la novela gráfica española hoy*” (Astiberri), é unha recompilación con material inédito dalgúns dos autores españois máis representativos do momento. A segunda, “*Terry*” (Fulgencio Pimentel), con vocación internacional, recompila historietas de autores de varios países.

Grazas a unha bolsa/residencia convocada por Acción Cultural Española (AC/E) e Citeina internationale da bande dessinée et de l’image, en 2016 **Rayco Pulido** viaxa á Maison deas Auteurs (Angoulême), culminando o seu máis recente traballo, “*Lamia*”. Trátase dunha obra coa que rende homenaxe ao xénero negro máis xenuíno e a escritores como **Jim Thompson** ou **González Ledesma**. *Lamia* fai un inquietante relato de asasinatos en serie, intelixentemente construído, onde realidade histórica e ficción policial se funden nunha Barcelona de posguerra en branco e negro.

Durante o pasado mes de abril, a revista El País Semanal publicou a súa primeira incursión no cómic-reportaxe: “*La herencia de Franco*”, unha historieta de dez páxinas desenvolvida xunto ao xornalista **Xosé Hermida** (recente Premio Couselo outorgado polo Colexio de Xornalistas) na que destripan a parte máis sucudenta dos negocios da familia Franco.

JAVI REY



(Bruxelas, Bélxica, 1982)

Debuxante de cómics formado na Escola José de Barcelona, este ilustrador *freelance* comezou no 2011 o seu labor xunto ao guionista **Frank Giroud** na obra *¡Adelante!* (Editions Dupuis, 2013-2014).

Cinco anos despois e tras unha colaboración co Festival de Lyon para o libro colectivo “*Web Trip. Relatos e receitas*”, no que publicou unha historia breve titulada *Esqueixada*, publicou en Francia “*Un maillot pour l’Algérie*”. Ao tempo, e xunto o prolífico guionista **Zidrou**,



www.vinetasdesdeoatlantico.com



CORUÑA
>PRÓXIMA

15

publicou “*Ils sonts entrés*” dentro do suplemento de actualidade *GROOM* (Magazine Spirou); tamén *Malala*, en colaboración con **C. Loizeau** para a revista infantil Images Doc.

O éxito rotundo chégalle cando presenta a adaptación ao cómic da novela *Intemperie* (Seix Barral, 2013) do escritor **Jesús Carrasco** baixo o selo Planeta Cómic. O seu traballo aquí lle reporta o Premio a Mellor Autor Revelación no Salón do Cómic de Barcelona 2017.

Intemperie conta a historia da fuxida dun neno a través dun país castigado pola seca e gobernado pola violencia. Nun mundo pechado, sen nomes nin datas, sen moral, o pequeno, aínda non de todo malogrado, terá a oportunidade de iniciarse nos dolorosos rudimentos do xuízo ou, pola contra, de exercer para sempre a violencia que sufriu.